

Forskningsrapport nr. 173 / 2017
Research report no. 173 / 2017

Hvem er 1. års-studenten i pedagogikk på Lillehammer?

Av
Randi Hojem Røthe

For fullstendig oversikt over publikasjonene i HiLs skriftserie se
<http://inn.no/bibliotek>

Nettpublisert:
ISSN 2464-3661
ISBN 978-82-7184-410-3

Trykt versjon:
ISSN 0807-2647
ISBN 978-82-7184-411-0

Alle synspunkter står for forfatterne sin regning. De må ikke tolkes som uttrykk for oppfatninger som kan tillegges Høgskolen i Innlandet (HiNN). Denne artikkel kan ikke reproduseres - helt eller delvis - ved trykking, fotokopiering eller på annen måte uten tillatelse fra forfatteren.

Any views expressed in this article are those of the authors. They should not be interpreted as reflecting the views of Inland Norway University of Applied Sciences - INN University. This article may not be reprinted in part or in full without the permission of the author.

Forord

Denne rapporten er skrevet som en del av mitt førtelektorprosjekt som har som hovedfokus å forske på utvikling av gode læringsmiljø. I denne sammenhengen er det viktig å vite mer om de studentene som søker seg til pedagogikkstudiet ved høgskolen på Lillehammer. Det er et disiplinestudium der det første året er både for de som har søkt seg inn på bachelorstudiet og for de som har søkt seg inn på et års-studium i pedagogikk. Alle studentene har det samme undervisningstilbudet i løpet av hele året.

I forskningsperioden er vi fem faglærere som holder de fleste forelesningene og som veileder studentene enkeltvis og i grupper. Som emneansvarlig fungerer jeg som teamleder for dette teamet. Vi har som mål å utvikle et godt læringsmiljø med fokus på samarbeidslæring og praksisnær undervisning. Spørsmålet vi har stilt oss er: Hvordan gjennomføre en pedagogisk tilrettelegging som gjør at den enkelte 1.års-studenten på pedagogikkstudiet på Høgskolen i Lillehammer blir en del av en sosial kontekst der alle deltar i en positiv samhandling med tilhørende læring? For å kunne lage gode lærings-situasjoner og undervisningsopplegg trenger vi å vite mer om studentene. For å skaffe oss denne kunnskapen, ber vi studentene om å beskrive seg selv i det første obligatoriske arbeidskravet. Som faglærere har vi først lest tekstene til studentene i egen klasse. For å få et bilde av hele studentgruppen, har vi muntlig delt hovedtrekkene fra hver klasse med hverandre. Det som er nytt med denne gjennomgangen, er at jeg har lest alle beskrivelsene fra flere årskull. I tillegg har jeg systematisert og analysert tekstene fra to årskull.

Denne rapporten er en beskrivelse av hvordan jeg har brukt studentenes egne beskrivelser av seg selv i det første arbeidskravet de leverer, for å finne ut hvem de er. I tillegg har jeg brukt annen tilgjengelig statistikk for å kunne sammenligne data fra egen undersøkelse med disse.

Rapporten er tenkt som et bidrag både til egen planlegging av undervisningsopplegget og til videre utvikling av læringsmiljøet på pedagogikkstudiet på Lillehammer. Samtidig håper jeg at resultatene kan være nyttige for andre studier og for Høgskolen Innlandet i sitt videre arbeid.

Jeg vil gjerne takke Anne-Marie Aubert, Geir Haugsbakk og Per Hojem for nyttige innspill underveis i arbeidet med skriving av rapporten.

Om forfatteren

Randi Hojem Røthe er høskolelektor med master i pedagogikk. Hun er utdannet lærer med tilleggsutdanning i matematikk, fysikk, kjemi, biologi, veiledningspedagogikk, personaladministrasjon og fransk. Etter 10 års arbeid som lærer i ungdomsskolen i Oslo kommune og øvingslærer ved Oslo Lærerhøgskole, begynte hun i 1986 som leder i næringslivet og senere i offentlig sektor. Etter 27 år som leder og bedriftsrådgiver ble hun i 2013 ansatt som høskolelektor ved pedagogikkstudiet på HiL. Hun har hatt emneansvar for førsteårs-studentene i pedagogikk siden høsten 2014, og har hele tiden vært opptatt av å utvikle et godt læringsmiljø for studentene. Se egen forsknings-rapport i HiL-serien om *Utvikling av læringsmiljø med fokus på relasjonsbygging* (Røthe & Risløw 2017). Siden høsten 2015 har hun vært førstelektorkandidat.

Sammendrag

Utgangspunktet for dette arbeidet var mitt behov for å bli bedre kjent med studentene for å kunne øke kvaliteten på studiet. Rapporten inneholder tall og data fra en egen undersøkelse basert på studentenes beskrivelse av seg selv, og fra offentlige data fra Norsk Senter for Forskningsdata (NSD), Statistisk Sentralbyrå (SSB), Stortingsmeldinger og offentlige utredninger, Studentenes Helse- og Trivselsundersøkelse og Høgskolen i Lillehammer sine egne rekrutterings- og studiestartundersøkelser.

Resultatene fra de offentlige publikasjonene viser at antall studenter generelt i landet i perioden fra 2012 til 2016 har økt med 20% og at studentmassen er mer heterogen i forhold til alder, utdanningsbakgrunn, arbeidserfaring og nasjonalitet. Andelen av menn ligger på 40%. Antall søkere til heltidsstudiet i pedagogikk på Lillehammer har økt med 25%, mens antall førsteprioritetssøkere har økt med 47%.

Fra egen undersøkelse finner jeg at studentenes gjennomsnittsalder er på 22 år. Andel menn ligger i 2016 på 42%. Studentene kommer fra hele landet ved at alle fylker er representert. De fleste eller drøyt 75% kommer fra Østlandet. Andelen av menn er stigende og var i 2016 på 42%. Dette er en økning på 11% sammenlignet med andel menn i 2012. Mer enn hver femte student eller 22% beskriver seg i 2016 som flerspråklige. Denne gruppen består av studenter som enten er født i et annet land eller som har foreldre som er født i et annet land.

Hver tredje student har ett eller flere år med høyere utdanning før de begynner på studiet, og 90 % av studentene har erfaring fra arbeidslivet før de begynner på studiet. Studentenes mål med studiet viser fra 2012 til 2016 en nedgang i antall studenter som ønsker å arbeide i skole eller barnehage og en økning i antall studenter som vil arbeide med mennesker eller bli trenere og ledere.

Selv om antall søkere til studiet har økt med 25%, og kravet for å få studieplass er blitt høyere, finnes det likevel en gruppe på 20% som skriver at de ikke har noe spesielt mål med å ta dette studiet. Den informasjon som her er samlet om studentene er kunnskap vi som faglærere kan bruke når vi planlegger og gjennomfører de ulike læringsaktivitetene.

Nøkkelord: Heterogene studentgrupper

Innholdsfortegnelse

Forord	1
Om forfatteren	2
Sammendrag	3
1. Innledning	5
1.1. Bakgrunn	5
1.2. Beskrivelse av pedagogikkstudiet på HiL	5
1.3. Problemstilling	6
1.4. Oppbygging av rapporten	6
2. Metodiske betraktninger	8
2.1. Overordnede betraktninger	8
2.2. Tekstanalyse.....	9
2.3. Validitet og reliabilitet	10
2.4. Etiske refleksjoner	11
3. Generelle data om studenten	12
3.1. Økning i antall studenter.....	12
3.2. Studentenes helse og trivsel.....	13
3.3. Rekrutterings- og studiestartsundersøkelse på HiL.....	13
3.4. Søkertall, opptak og poengkrav	13
4. Presentasjon av resultatene fra egen undersøkelse og tilgjengelige demografiske data	16
4.1. 4.1 Studentenes alders- og kjønns sammensetning.....	16
4.2. Hvor kommer studentene fra?	17
4.3. Studentenes arbeidserfaring.....	19
4.4. Studentenes tidligere utdanning	20
4.5. Studentenes mål med studiet.....	21
4.6. Studentenes helse og trivsel.....	23
5. Hvem er pedagogikkstudentene på Lillehammer i 2012 og 2016?	24
5.1. Antall studenter.....	24
5.2. Heterogenitet	24
5.2.1. Alder og arbeidserfaring	24
5.2.2. Utdanningsbakgrunn	25
5.2.3. Kjønnfordeling.....	25
5.2.4. Flerspråklige studenter	25
5.2.5. Studentenes mål med studiet.....	25
5.2.6. Økte opptakskrav.....	26
5.3. Oppsummering.....	26
6. Refleksjon	27
Litteraturliste	28

1. Innledning

Denne rapporten handler om å beskrive hvem studenten på heltidsstudiet i pedagogikk på Lillehammer er. Den vil sammenligne data fra egen undersøkelse på Lillehammer med andre offisielle data og den vil si litt om hva denne kunnskapen kan brukes til.

1.1. Bakgrunn

Da jeg startet mitt arbeid på Høgskolen i Lillehammer (HiL) i 2013, opplevde jeg at studenten ikke var slik som da jeg startet å studere i 1973. Som foreleser og veileder for denne studentgruppen, som jeg ikke kjente igjen fra min egen studietid, ble jeg nysgjerrig på å finne ut mer om hvem disse studentene var. Min motivasjon for å finne svaret på hvem studentene er, er at jeg ut fra den didaktiske relasjonsmodellen (Lyngsnes & Rismark 2010) trenger å vite noe om studentenes læreforutsetninger for å kunne legge til rette for en god læringsprosess.

1.2. Beskrivelse av pedagogikkstudiet på HiL

For å kunne sette mine funn inn i den sammenhengen der de skal brukes, vil jeg innledningsvis beskrive første året for heltids-studiet i pedagogikk.

Studiets læringsplattform bygger på samarbeidslæring samtidig som vi søker å drive en praksisnær undervisning. Vi støtter oss på det konstruktivistiske læringssynet der kunnskap blir sett på som noe som oppstår i samhandlingsprosesser mellom mennesker (Dyste 2007, Lave & Wenger 1991). Lærestedets læringskultur og kontekst blir avgjørende for at læring skal skje. Forutsetningen for læring ligger i lærestedets pedagogiske tilrettelegging av et læringsmiljø med mulighet for samarbeid, der alle bidrar med sine forutsetninger (Dyste 2001). Ved utvikling av læringsmiljøet har vi fokus på å bygge gode relasjoner mellom studentene og mellom studenter og faglærere.

Ett av tiltakene som gjøres for å utvikle et godt læringsmiljø, er at studentene deles i fem klasser med cirka førti studenter i hver klasse. Hver klasse deles videre i grupper med fire til seks studenter i hver gruppe. Det er blant annet i denne gruppedanningsprosessen at det er viktig å ha kunnskap om studentene for å få laget gode heterogene arbeidsgrupper. Mange av læringsprosessene skjer klassevis og gruppevis på seminarer. I tillegg besvares halvparten av arbeidskravene gjennom hele året gruppevis. Dette stiller store krav til gruppene.

Heltids-studentene første studieår består av to grupper studenter. Den ene gruppen har søkt seg inn på et års-studium i pedagogikk, mens den andre gruppen har søkt seg inn på et treårig bachelorstudium i pedagogikk. Studentgruppen teller tilsammen i underkant av 200 studenter og hverken studenter eller faglærere tenker til daglig på hvem som hører til i hvilken gruppe. Alle har det samme opplegget og behandles likt. De to studentgruppene er heller ikke undersøkt hver for seg i denne studien, men de er tallmessig presentert som to grupper der de i utgangspunktet er behandlet som to grupper. Dette gjelder for eksempel i tallene fra samordna opptak og ved opptak og planlegging av studiet ved HiL.

1.3. Problemstilling

Hvem er heltids-studenten på pedagogikkstudiet på Lillehammer i årene 2012 og 2016?

Forsknings-spørsmål jeg har stilt meg for å svare på problemstillingen, er:

1. Hvordan kan studenten karakteriseres basert på tilgjengelige demografiske data for studentgruppene i 2012 og 2016?
2. Hvilke endringer kan sees i perioden 2012 til 2016?
3. Hvordan stemmer data om pedagogikkstudenten på Lillehammer med data om resten av landets studenter?
4. Hvilke utfordringer, styrker og eventuelle svakheter for studiet kan sees i studentmassen?

For å svare på dette har jeg som forskningsdata brukt studentenes beskrivelser av seg selv som de lager som sitt første arbeidskrav på høsten både i 2012 og 2016. Valg av årstall er gjort ut fra at dette er den perioden jeg har arbeidet med disse studentene. Valg av to årskull er gjort for å se om det skjer noen endringer som kan vise en eventuell utvikling. For å se disse studentene i en større sammenheng, har jeg i tillegg brukt tall fra Statistisk Sentralbyrå (SSB), Norsk senter for forskningsdata (NSD), Samordna opptak, Studentenes Helse- og trivselsundersøkelse (SHoT) og HiLs rekrutterings- og studiestartsundersøkelse fra samme tidsrom.

1.4. Oppbygging av rapporten

Denne rapporten vil i kapittel 2 presentere noen metodiske betraktninger og beskrive hvordan jeg har gått frem for å finne ut hvem pedagogikkstudentene på HiL er. Kapittel 3 gir et bilde av det jeg har funnet om dagens studenter generelt i 2012 og 2016. Deretter vil jeg i kapittel 4

presentere resultatene fra egen undersøkelse sammen med andre tilgjengelige kilder. Kapittel 5 vil søke å svare på spørsmålene som er stilt både i problemstillingen og i forskningsspørsmålene. Til slutt vil jeg avslutningsvis i kapittel 6 reflektere rundt funnene.

2. Metodiske betraktninger

Jeg har i min forskning ikke ønsket å forstyrre studentene unødige med mange spørreskjemaer eller intervjuer. Jeg har ønsket å bruke materiale som i utgangspunktet er tilgjengelig. For å kunne bruke studentenes arbeidskrav og eksamensoppgaver har jeg per mail spurt dem om tillatelse til dette slik at de som ønsket det, kunne reservere seg mot å delta. I forhold til dette prosjektet, som handler om å beskrive studentene ut fra ett arbeidskrav de har laget, har jeg hatt en dialog med personvernombudet i NSD. De var i utgangspunktet kritiske til at jeg skulle beskrive studenten. Men etter at jeg konkret viste at beskrivelsen ville være på et så overordnet nivå at ingen kan gjenkjennes, fikk jeg godkjent prosjektet.

2.1. Overordnede betraktninger

Det første arbeidskravet studentene som begynner på pedagogikkstudiet må levere, er et notat der de beskriver hvem de er i forhold til hvor de kommer fra, hvor gamle de er, hvilken utdanning og arbeidserfaring de har fra før, samt hva som er målet deres med å studere pedagogikk. I og med at dette er et av flere obligatorisk arbeidskrav, som de må levere for å kunne gå opp til eksamen, er svarprosenten i utgangspunktet 100%. Men da jeg skulle hente fram besvarelsene i etterkant, var det noen av dokumentene som ikke lot seg åpne, og noen studenter som hadde reservert seg mot å delta. Det betyr at den faktiske svarprosenten for 2012 er på 97% og for 2016 på 95%.

Ved å stille spørsmål om hvilken metode som egner seg i denne sammenhengen vil jeg vise til boka *Ways of knowing* (Moses & Knutsen 2012) der forfatterne tar til orde for ikke å være for opptatt av skillet mellom kvantitativ og kvalitativ metode eller mellom naturalistiske eller konstruktivistiske tilnærminger i forskningsarbeidet. De oppfordrer til metodisk pluralisme og brobygging for best mulig å utnytte de mange muligheter som finnes for å utvikle ny kunnskap. Ut fra dette har jeg tatt utgangspunkt i flere måter å tenke på. En vinkling er kritisk realisme som ikke handler bare om det vi kan se, og dermed ikke bare om det vi kan lese, men om hva som ligger bak det som skjer og bak det som er skrevet (Danermark m.fl.2010). I denne sammenhengen kan det handle om alt fra hvordan studentene har oppfattet den oppgaven de fikk, og til i hvilken grad de er i stand til å uttrykke det de mener å ville fortelle. Hvis vi i tillegg tar i betraktning at virkeligheten er lagdelt og ordnet i nivåer slik Bunge (1979) tar til orde for, kan tekstene tolkes forskjellig fra første gjennomlesning til andre og

tredje gjennomlesning. Hvis vi også tar med oss Gadammers (1975) tanker om tolking av deler av virkeligheten i forhold til helheten, kan det bli enda flere muligheter.

2.2. Tekstanalyse

Jeg vil beskrive tekstanalysen i denne kartleggingen som en kombinasjon av kvalitativ og kvantitativ metode. Det jeg har søkt å gjøre, er via en kvalitativ tekstanalyse å produsere kvantitative data. Ifølge Jensen (2011) kan både kvantitativ og kvalitativ metode med fordel kombineres i forhold til tekstanalyse. Først gjør jeg en kvalitativ tolkning av studentenes tekster. For ikke å feiltolke teksten, er det viktig å kjenne den situasjonen teksten er skrevet i (Befring 1992). Hovdenak (2006 s. 82) sier det enda sterkere: ”Fenomen og handlinger må kontekstualiseres for å gi mening”. I denne sammenhengen er det studentenes arbeidskrav som skal tolkes. Aktuelle spørsmål å stille kan være om de søker å lage en objektiv beskrivelse, eller om de ønsker å gi et farget bilde av seg selv til faglæreren? Konteksten er uansett at det de skriver er et obligatorisk arbeidskrav i oppstarten av sitt studium.

Etter å ha lest tekstene valgte jeg i neste runde parametere som jeg mente kunne favne innholdet i det som var skrevet. Ved valg av parametere skjer det en tolkning. Ved ny gjennomlesning og tolking av de enkelte tekstene gjøres nye valg i forhold til å plassere studentenes beskrivelser innenfor de ulike parameterne. Resultatet av disse tolkningene med tilhørende valg gir meg kvantitative data. Når jeg sammenstiller og tolker disse funnene, har jeg i hele prosessen med meg en forforståelse både ut fra det livet jeg har levd, at jeg har lest alle tekstene, og at jeg kjenner studentene fra det daglige liv.

Ettersom selve oppgaven studentene besvarer, er ganske åpen, blir det mange parametere å forholde seg til. Etter å ha lest cirka 800 hundre beskrivelser, endte jeg opp med 5 hovedparametere. Det var 1) alder, 2) hvor de kommer fra, 3) arbeidserfaring, 4) tidligere utdanning og 5) mål med studiet. I tillegg registrerte jeg de som beskrev seg som toppidrettsutøvere. Parameterne vil bli nærmere definert etter hvert som de presenteres i kapittel 4. Under arbeidet med tekstene registrerte jeg dataene i et regneark som er bakgrunn for de tabellene jeg viser til etter hvert.

2.3. Validitet og reliabilitet

Ifølge Kvale & Brinkmann (2009) er forskningens gyldighet og troverdighet avhengig av materialets generaliserbarhet, reliabilitet og validitet. Undersøkelsen bygger kun på skriftlig materiale og er troverdig med tanke på at vi kjenner konteksten tekstene er laget i både i forhold til egen undersøkelse og de andre kildene. Materialet i egen undersøkelse er ikke generaliserbart utover den gruppen som er undersøkt. Ifølge Cartwright (2007) kan vi ikke generalisere fra det ene året til det andre. Hvis jeg imidlertid hadde fått de samme resultatene etter å ha undersøkt pedagogikkstudentene på Lillehammer mange år på rad, kunne vi begynne å tro på en generalisering. Og hvis jeg hadde undersøkt alle studentgrupper på Lillehammer over mange år, kunne jeg etter hvert ha sagt noe generelt om Lillehammerstudentene. Når jeg har valgt å undersøke pedagogikkstudentene fra to årskull, 2012 og 2016, er det for å se om det er endringer i denne perioden, og om disse endringen eventuelt kan sammenlignes med de generelle beskrivelsene som finnes.

Undersøkelsen er valid i den forstand at den kun sier noe om pedagogikkstudentene på Lillehammer i 2012 og 2016. Utvalget i egen undersøkelse er representativt, ettersom alle tekstene er tatt med unntagen de som tilfeldigvis ikke lot seg åpne eller de som reserverte seg. Med en svarprosent på minst 95%, anser jeg dette som ganske representativt. Når det gjelder bruk av andre kilder for å sammenligne med, kan utvalget her kanskje diskuteres. Jeg mener likevel at de offentlige kildene jeg har brukt, er representative.

Ved å stille spørsmål om resultatet ville ha blitt det samme dersom samme undersøkelse var blitt gjennomført på et annet sted til en annen tid, med andre studenter eller med en annen forsker, får vi svar på om undersøkelsen er reliabel. Ettersom denne undersøkelsen kun handler om pedagogikkstudentene som begynte på Lillehammer i 2012 og 2016 og med meg som forsker, er den ikke reliabel (Kvernbekk 2016). Men dette anser jeg som å ha liten betydning i denne undersøkelsen.

Selv om jeg har søkt å være bevisst på mine forforståelser og ikke la dem styre meg for mye, er jeg i denne sammenheng kanskje det Kvernbekk (2005) vil beskrive som en *insider*. Med begrepet *insider* mener hun en som ser med egne øyne, hører, kjenner og føler på egen kropp. Min rolle som emneansvarlig og faglærer for studentene over flere år har gitt meg mulighet til å se, høre, kjenne og føle det jeg skriver om på egen kropp. Dette gir meg på den ene siden, ut fra min nærhet til og kunnskap om studentene, en unik mulighet til å tolke tekstene. På den

annen side ser jeg muligheten for at jeg kan bli for nær med mange forforståelser. En refleksjon jeg har gjort meg, er at parametrene jeg har forholdt meg til, er ganske konkrete og kvantifiserbare, og at risikoen for vesentlig feiltolking ikke er veldig høy.

2.4. Etske refleksjoner

Jeg har før undersøkelsen reflektert rundt eventuelle etiske dilemma. Det første spørsmålet jeg stilte meg var om denne undersøkelsen vil være nyttig. Svaret mitt er uomtvistelig ja. Som emneansvarlig og faglærer trenger jeg å vite mest mulig om studentenes læreforutsetninger for å kunne utvikle et godt læringsmiljø og et godt undervisningsopplegg. Utvikling av dette læringsmiljøet er nærmere omtalt i en annen rapport (Røthe & Risløw 2017). Jeg tenker i tillegg at det kan være nyttig for Høgskolen å vite noe om studentene i forhold til å vite om dette studiet kan eller bør utvikles videre.

For å ivareta studentene har jeg spurt dem om tillatelse til å bruke deres tekster. De som reserverte seg er ikke tatt med her. Ved å søke personvernombudet i NSD og ha en dialog med dem, har jeg fått retningslinjer for hvordan tekstene kan brukes og oppbevares. Dette har for eksempel gjort at jeg ikke har synliggjort antall studenter som er 50 år hvis det gjelder kun én student. Det samme gjelder at flerspråklige studenters opprinnelsesland er beskrevet i forhold til regioner, da det ofte er bare en student fra et land. Målet har vært at ingen enkeltstudent skal kunne gjenkjennes.

Nå har jeg gjort rede for hvordan jeg har arbeidet med studentenes beskrivelser av seg selv og andre tilgjengelige tekster. I neste kapittel vil jeg først presentere generelle data om studentene i 2012 og 2016 før jeg i kapittel 4 fokuserer mer på egen undersøkelse. Jeg vil i den videre teksten kalle HiLs rekrutterings- og studiestartundersøkelse for HiLs undersøkelse og den forskningen jeg har utført ut fra studentenes beskrivelser, for egen undersøkelse. Selv om HiL i 2017 fusjonerte med Høgskolen i Hedmark, har jeg valgt å skrive om HiL ettersom undersøkelsen ble gjort før fusjonen. I tillegg til de nevnte undersøkelsene vil jeg vise til SHoT-undersøkelsen og tall fra SSB, NSD og samordna opptak. Prosentangivelsene vil som hovedregel avrundes til nærmeste hele tall. Unntaket er hvis endringen er så liten at desimaler er nødvendig.

3. Generelle data om studenten

I 2004 skriver Barnet i sin artikkel, *The purposes of Higher Education and the Changing Face of Academia*, at de fleste land nå ser at høyere utdanning endrer seg med stor fart. Han beskriver en transformasjon fra elite-utdanning til masseutdanning.

3.1. Økning i antall studenter

Ifølge Statistisk sentralbyrå (SSB) har antall studenter i Norge økt fra 67.000 i 1976 til 223.000 i 2006 og til 289.000 i 2016. Samtidig ser vi at andelen med mannlige studenter minker, mens andelen av kvinnelige studenter øker. Mens kvinnelige studenter i 1976 utgjorde 38% av studentmassen, ser vi at kvinneandelen i 2006 og 2016 utgjør 60%.

Årsakene til økningen i antall studenter totalt i Norge kan forklares på ulike måter. En forklaring fra NSD er at det kan sees en sammenheng med konjunktorene i samfunnet ved at antall studenter øker når arbeidsledigheten øker. Men selv om det har vært noen svingninger i tråd med dette, ser vi en hovedtendens som sier at antall studenter øker generelt sett (NSD).

Samfunnsutviklingen med tilhørende skifter i utdanningspolitikk er nok det som har påvirket antall studenter mest. Reform -94 gav alle rett til videregående skole og dermed muligheten til å fortsette med høyere utdanning. Den samme reformen har også gjort det mulig å søke studieplass på bakgrunn av realkompetanse. Det betyr at kandidater med en alder på 25 år og minst tre års arbeidserfaring kan søke seg inn på høyere utdanning. Prinsippet om livslang læring, *Kompetansereformen* (St.meld. nr. 42 (1997-1998)), kan også være en medvirkende årsak til at antall studenter øker, og at studentmassen blir mer heterogen i forhold til alder og ulik erfaringsbakgrunn. Kvalitetsreformen (St.meld. nr. 27 (2001-2002)), omtaler utfordringene ved differensiering av tilbudet til en stadig mer heterogen studentgruppe både i forhold til et flerkulturelt perspektiv og andre studentgrupper. Her beskrives videreutdanningsstudenter som en krevende studentgruppe både når det gjelder fleksibilitet, kompetanse og særskilte behov. I Stortingsmelding 16 (2016-2017), *Kultur for kvalitet i høyere utdanning*, blir dette tema igjen tatt opp, der de i kapittel 3.8 er spesielt opptatt av å gi tilpassede tilbud til de mest talentfulle og motiverte studentene. Den norske offentlige utredningen, NOU 2000:14 behandler høyere utdanning i et flerkulturelt perspektiv og understøtter også en oppfatning av utvikling mot økt heterogenitet i studentmassen. Her pekes det blant annet på språk og kjønn som mulige barrierer.

3.2. Studentenes helse og trivsel

I tillegg til ovennevnte publikasjoner om antall og typer studenter finnes andre kartlegginger som beskriver studenten ut fra andre parametere. SHoT-undersøkelsene beskriver studentenes helse og trivsel. De er Norges største undersøkelser innenfor dette tema og kartlegger alle studenter under 35 år. Svarprosenten var i 2014 på 29%. Resultatet fra samme år viser at hver femte student har alvorlige psykiske symptomplager. Dette er en økning på fem prosent fra tilsvarende undersøkelse i 2010. Sammenlignet med tilsvarende aldersgruppe i befolkningen forøvrig viser dette at studenter er dobbelt så utsatt for psykiske symptomplager som andre i samme aldersgruppe. Studentene beskriver stress og forventnings- og prestasjonspress som en årsak til plagene. En annen utfordring er følelsen av ensomhet og manglende tilhørighet. Når det gjelder forhold til alkohol fant man i 2010 at 45% av studentene hadde et risikofyllt konsum. Tilsvarende tall i 2014 var 41 %, så her ser man en liten nedgang.

3.3. Rekrutterings- og studiestartsundersøkelse på HiL

På HiL har det i flere år vært laget en rekrutterings- og studiestarts-undersøkelse som beskriver studentene som begynner på høyskolen. Den har litt ulike parametere fra år til år, men den beskriver hovedsakelig studentenes kjønn, alder, hvor de kommer fra, hva som gjorde at de startet på HiL og hvordan de har opplevd den første tiden på HiL. Jeg vil bruke undersøkelsene fra 2012 og 2016 for å kunne sammenligne med mine data fra de samme årene.

Rekrutterings- og studiestartsundersøkelsen på HiL blir sendt ut per mail til alle førsteårsstudenter ved HiL like etter studiestart og det er opp til den enkelte student å svare på denne. Svarprosenten i 2012 var på 54% mens svarprosenten i 2016 var på 76%. Jeg har fra studieadministrasjonen fått resultatet fra undersøkelsene selektert kun på pedagogikkstudentene som denne undersøkelsen omfatter. Det betyr at det er de samme studentene som har svart på denne undersøkelsen og som samtidig har skrevet de tekstene som jeg har analysert.

3.4. Søkertall, opptak og poengkrav

I tabellen nedenfor har jeg hentet data fra *Samordna opptak*. Tallene er hentet fra hovedopptaket. Studentene som har søkt seg til års-studiet, er i tabellen kalt *års.*, og gruppen som har søkt seg inn på bachelor-studiet, er i tabellen kalt *BA*. Tallet i parentes viser antall

studenter på venteliste. Antall studenter som møter og har levert første arbeidskrav, har jeg hentet fra egne lister.

	Antall planlagte plasser	Antall søkere totalt	Antall søkere førsteprioritet	Antall søkere tilbudt plass	Antall studenter som møter og har levert 1. arbeidskrav
2012 års.	70	668	99	158	
2012 BA	60	442	72	125	
Sum PED 2012	130	1110	171	283	173
2016 års.	100	872 (86)	163	200	
2016 BA	60	513	88	199	
Sum PED 2016	160	1385	251	399	186

Tabell A. Kilde: Samordna opptak

Ved å studere tallene i tabell A ovenfor ser vi at det har vært en økning i antall søkere fra 2012 til 2016 på 275 studenter eller på 25 %. Ser vi på førsteprioritetssøkerne, er det en økning på 80 studenter eller 47%. I 2016 var det for første gang venteliste for å komme inn på årsstudiet, og grensen for å komme inn var 45,8 poeng. Det kan nevnes at det ser ut som om denne trenden fortsetter, da tallene for 2017 viser 111 studenter på venteliste til års-studiet og 45 studenter på venteliste til bachelorstudiet. Poeng-grensene her var henholdsvis 45,3 (års.) og 37 (BA) poeng. Poengsummen det vises til ovenfor er summen av karakterpoeng og eventuelle tilleggs-poeng.

For å se hvordan økning i antall studenter på heltidsstudiet i pedagogikk på Lillehammer forholder seg til økning i antall studenter generelt, har jeg ut fra tallene til NSD laget en tabell, B, som illustrerer dette.

Institusjon	Totalt antall søkere 2012	Totalt antall søkere 2016	Økning i antall	Økning i prosent
Hele U-H-sektoren	847343	1018313	170970	20%
Statlige høyskoler	331841	309122	-22719	-7%
HiL	18342	18611	269	1,5%

Institusjon	Totalt antall søkere 2012	Totalt antall søkere 2016	Økning i antall	Økning i prosent
Ped. fag hele landet	17069	19149	2080	12%
Heltidsstudiet i ped. på HiL	1110	1385	275	25%
Års	668	872	204	31%
BA	442	513	71	16%

Tabell B. Kilde: NSD.

Tallene ovenfor viser at antall søkere til universitets- og høgskolesektoren generelt har økt med 20%, mens antall søkere til statlige høgskoler har gått ned med 7%. På HiL generelt ser vi en liten økning i antall søkere med 1,5%. Antall søkere til pedagogiske fag på landsbasis har i perioden økt med 12% mens antall søkere til heltidsstudiet i pedagogikk på HiL har økt med 25% fra 2012 til 2016. Mens økningen på års-studiet var på 31%, var økning på bachelorstudiet på 16%.

4. Presentasjon av resultatene fra egen undersøkelse og tilgjengelige demografiske data

4.1. 4.1 Studentenes alders- og kjønnsammensetning

I tabell 1 nedenfor har jeg samlet data fra egen undersøkelse i forhold til alder.

Tabell 1. 2012 og 2016:					Antall studenter fordelt pr aldersgrupper, pr. kjønn og totalt				
2012	M	K	T	%av Total	2016	M	K	T	%av Total
0-20	13	58	71	42 %	0-20	5	46	71	41 %
21-25	28	42	70	42 %	21-25	6	39	85	49 %
26-30	5	8	13	8 %	26-30	3	10	13	7 %
31-40	4	3	7	4 %	31-40		5	5	3 %
40 -	3	4	7	4 %	40 -		1	1	1 %
			0	0				0	0
Sum	53	115	168	100 %	Sum	4	101	175	100 %

Tabell 1, 2012

Tabell 1, 2016

Tallene i grunnlagsmaterialet viser at gjennomsnittsalderen i 2012 var på 22,5 år, mens gjennomsnittsalderen i 2016 var på 22,1 år. Det betyr at gjennomsnittsalderen ikke har endret seg mye fra 2012 til 2016, men en ser at andelen menn har økt fra 31% i 2012 til 42% i 2016. I 2012 var det i de to laveste aldersgruppene 100 kvinner og 41 menn. Det vil si at kvinnene totalt sett var forholdsvis yngre enn mennene. Dette kan ha sammenheng med at flere menn enn kvinner har gjennomført militærtjeneste før de starter å studere. I 2016 ser dette ut til å ha jevnet seg mer ut med 85 kvinner og 71 menn i de laveste aldersgruppene. Ved å se på aldersfordelingen totalt, ser jeg at 84% av studentene i 2012 var 25 år eller yngre, mens 90 % av studentene i 2016 var 25 år eller yngre.

HiLs undersøkelse viser fra 2012 til 2016 en økning i antall studenter under 21 år på 7,4%. I samme periode viser den en nedgang i antall studenter med alder fra 31-40 år på 5,3%. HiLs undersøkelse fra 2012 sier ikke noe om kjønnsfordelingen. Men fra 2016 viser den at andel menn er 32%. Ettersom det siste tallet avviker fra egen undersøkelse, ser jeg flere mulige årsaker til dette avviket. Svarprosenten på HiL-undersøkelsen kan være en kilde til avvik, da

andel kvinnelige respondenter kan være en annen. SSB sine tall viser til en generell kvinneandel på landsbasis i 2016 på 60%, som ligger nært opp til egen undersøkelse som viser at kvinneandelen blant pedagogikkstudentene på Lillehammer i 2016 var på 58%.

Når det gjelder pedagogikkstudentene på Lillehammer, kan alders- og kjønns sammensetning i 2012 til 2016 kort oppsummeres med at gjennomsnittsalderen har gått ned med 0,4 år, at kvinnene er litt yngre enn mennene og at andelen menn har økt med 11%.

4.2. Hvor kommer studentene fra?

I HiLs undersøkelse fremgår det i 2012 at det var 3,2% studenter fra andre land. I undersøkelsen fra 2016 er det ikke registrert noen studenter fra andre land. Som faglærere opplever vi at det er mange som ikke har norsk opprinnelse. Det er mange av studentene som opplever utfordringer både med norsk språk og norsk kultur. Inspirert av artikkelen til Marit Greek (1998), der hun diskuterer betydningen av ordvalg, velger jeg å kalle de som ikke har norsk opprinnelse for flerspråklige studenter. Dette kan tolkes positivt med at de bringer med seg noe ekstra i motsetning til å bli kalt for ”fremmedspråklig” eller ”fjernkulturell”. Tabellen nedenfor viser antall studenter som selv beskriver seg som flerspråklige. Det vil si at de er født i et annet land eller har foreldre som kommer fra andre land.

Tabell 2. 2012 og 2016: Fordeling antall studenter pr. geografisk-regional opprinnelse									
2012	M	K	T	% av T	2016	M	K	T	% av T
Norge	43	112	155	92 %	Norge	55	82	137	78 %
Afrika	2		2	1 %	Afrika	6	5	11	6 %
Midtøsten		2	2	1 %	Midtøsten	3	6	9	5 %
Asia	2	2	4	2 %	Asia	8	6	14	8 %
Søramerika			0	0 %	Søramerika	1	1	2	1 %
Europa	2	2	4	2 %	Ukjent	1	1	2	1 %
Ukjent	1		1	1 %				0	0 %
Sum	50	118	168	100 %	Sum	74	101	175	100 %
Tabell 2, 2012					Tabell 2, 2016				

Ved å se på antall studenter som beskriver seg som flerspråklige i egen undersøkelse, er det i 2012 13 studenter eller 7% og i 2016 38 studenter eller 22%. SSB sine tall viser til 19000 utenlandske studenter i Norge. Det er studenter som ikke har norsk statsborgerskap. Blant våre flerspråklige studenter er det antageligvis mange norske statsborgere som ikke blir synlige på den offentlige statistikken. Når jeg tolker tekstene og finner at 22% beskriver seg

som flerspråklige, betyr det at mer enn hver femte student er flerspråklig. Dette gjenkjenner jeg i møte med studentene.

Når studentene kommer til Lillehammer, kommer de fra et sted i Norge. I tabellen nedenfor har jeg systematisert hvilke fylker de sier at de kommer fra.

Tabell 3. 2012 og 2016:					Bosted ved opptak				
2012	Fylke	T	%T	2016	Fylke	T	%T		
1	Akershus	35	20,8 %	1	Akershus	27	15,4 %		
2	Aust-Agder	0	0,0 %	2	Aust-Agder	2	1,1 %		
3	Buskerud	7	4,2 %	3	Buskerud	14	8,0 %		
4	Finnmark	2	1,2 %	4	Finnmark	2	1,1 %		
5	Hedemark	17	10,1 %	5	Hedemark	27	15,4 %		
6	Hordaland	4	2,4 %	6	Hordaland	2	1,1 %		
7	Møre og Romsdal	2	1,2 %	7	Møre og Romsdal	2	1,1 %		
8	Nordland	1	0,6 %	8	Nordland	3	1,7 %		
9	Nord-Trøndelag	6	3,6 %	9	Nord-Trøndelag	1	0,6 %		
10	Oppland	54	32,1 %	10	Oppland	44	25,1 %		
11	Oslo	13	7,7 %	11	Oslo	24	13,7 %		
12	Rogaland	2	1,2 %	12	Rogaland	5	2,9 %		
13	Sogn og Fjordane	2	1,2 %	13	Sogn og Fjordane	3	1,7 %		
14	Sør-Trøndelag	2	1,2 %	14	Sør-Trøndelag	3	1,7 %		
15	Telemark	5	3,0 %	15	Telemark	6	3,4 %		
16	Troms	0	0,0 %	16	Troms	1	0,6 %		
17	Vest-Agder	1	0,6 %	17	Vest-Agder	2	1,1 %		
18	Vestfold	3	1,8 %	18	Vestfold	3	1,7 %		
19	Østfold	12	7,1 %	19	Østfold	4	2,3 %		
20	Svalbard			20	Svalbard				
	Sum	168	100,0 %		Sum	175	100,0 %		

Her viser tabellen at studentene, inkludert de flerspråklige studentene, kommer fra hele landet ved at alle fylkene er representert, bortsett fra Svalbard. I 2012 kom 126 studenter fra Østlandet fordelt på 55 fra Oslo, Akershus og Buskerud og med 71 fra Hedmark og Oppland. Dette tilsvarer 75%. I 2016 kom 65 studenter fra Oslo, Akershus og Buskerud og 71 studenter fra Hedmark og Oppland, det vil si 78%. HiLs undersøkelse viser at 70% er fra de nevnte østlandsfylkene i 2012 og 71% i 2016.

Kort oppsummert viser tallene at 22% av studentene i 2016 beskriver seg som flerspråklige. Blant alle studentene ser vi at mer enn 75% eller 3 av 4 studenter kommer fra Østlandet.

4.3. Studentenes arbeidserfaring

Her har jeg i min undersøkelse plassert alle erfaringene i seks alternativer. Disse er 1) barnehage, 2) skole, 3) omsorg, 4) salg, 5) service og 6) annet. Under skoleparameteren har jeg tatt med alle typer undervisning og trenervirksomhet. Innenfor omsorg har jeg tatt med alt fra å være støttekontakt til å arbeide på omsorgsboliger, gamle hjem og sykehjem. Arbeid i butikk og telefonsalg er plassert under parameteren salg. Under parameteren service har jeg plassert de som arbeider i servicebransjen som frisør, hotell og restaurant. Under parameteren, annet, ligger vasking, gårdsarbeid og vaktmesterarbeid. Nedenfor ser vi tallene for 2012 og 2016.

Tabell 4. 2012 og 2016: Arbeidserfaring fordelt pr. antall studenter på kategorier av erfaring										
2012		M	K	T	2016		M	K	T	
1	Barnehage	1	30	31	1	Barnehage	2	10	12	
2	Skole	8	13	21	2	Skole	11	18	29	
3	Omsorg	12	26	38	3	Omsorg	19	29	48	
4	Salg	14	22	36	4	Salg	11	19	30	
5	Service	0	6	6	5	Service	3	11	14	
6	Annet	10	13	23	6	Annet	17	7	24	
	Sum	45	110	155		Sum	63	94	157	0

Tabell 4, 2012

Tabell 4, 2016

92% av studentene som begynte på pedagogikkstudiet i 2012, hadde arbeidserfaring, mens 90% av studentene som startet i 2016 hadde arbeidserfaring før de begynte å studere. Kvinnene er overrepresentert når det gjelder erfaring fra barnehage, skole og omsorg, mens mennene er bedre representert under, annet, som blant annet handler om gårdsarbeid og vaktmesterarbeid.

HiLs undersøkelse viser at 61% av studentene i 2012 var i arbeid før de begynte på studiet, mens 46% av studentene i 2016 var i arbeid da de begynte å studere. Disse tallene forteller hvor mange som hadde arbeid som hovedaktivitet da de søkte seg til studiet. Tall fra egen undersøkelse viser at minst 90% av pedagogikkstudentene som begynte i 2012 og 2016 hadde en form for arbeidserfaring. Ved tolking av tekstene må de minst ha hatt en sommerjobb av noe varighet for å bli registrert som studenter med arbeidserfaring.

Kort oppsummert kan vi se at minst 90% av pedagogikkstudentene som begynte i 2012 og 2016 hadde arbeidserfaring.

4.4. Studentenes tidligere utdanning

Parameterne som er benyttet i egen undersøkelse i forhold til tidligere utdanning er 1) ett år med høyere utdanning, 2) bachelorgrad og 3) mastergrad. Jeg kunne gått inn på hvor mange som har gått veien om fagbrev før de tok studiespesialisering, men ettersom det ikke stilles noe spørsmål om dette i oppgaveteksten, er det flere som ikke har spesifisert dette. Det som er viktig for oss som faglærere å vite noe om, er om det er mange som har studert før, slik at vi kan ta hensyn til det i planlegging av opplegget vårt.

Tabell 5. 2012 og 2016					Tidligere studier, antall studenter fordelt på type studier				
2012	Type studium	M	K	T	2016	Type studium	M	K	T
1	1 års studium	5	9	14	1	1 års studium	10	17	27
3	Bachelor	8	9	17	3	Bachelor	16	10	26
5	Master	1		1	5	Master	2	2	4
	Sum	14	18	32		Sum	28	29	57
Tabell 5, 2012					Tabell 5, 2016				

I 2012 var det 32 studenter eller 19% som hadde tatt ett eller flere år med høyere utdanning før de startet på pedagogikkstudiet. I 2016 var det 57 studenter eller 33% som hadde studieerfaring før de begynte på pedagogikkstudiet. Ser vi på HiLs undersøkelse, har de spurt om hva studentene gjorde året før de begynte å studere pedagogikk. Tallene viser at av de som begynte pedagogikkstudiet i 2012, var det 21% som tok høyere utdanning året før de begynte. I 2016 var det 20%. Av disse 20 prosentene viser HiLs undersøkelse videre at 16% av dem var studenter ved HiL. Dette stemmer med det mange studenter skriver i sitt arbeidskrav også. Min tolking er at noen tar flere års-studier for å samle poeng eller finansiere sin idretts-karriere. De som har tatt bachelor eller mastergrad i idrett eller økonomi og administrasjon, tar pedagogikk for å kvalifisere seg som trenere eller ledere.

Tallene fra egen undersøkelse viser at 33% av studentene eller hver tredje student som begynte i 2016, hadde tatt ett eller flere år med høyere utdanning før de begynte på studiet.

4.5. Studentenes mål med studiet

Når det gjelder hva som er studentenes mål med studiet, har jeg delt dette inn i åtte parametere. Det er 1) lærer, 2) pedagog, 3) spesialpedagog, 4) sosialt arbeid, 5) kjekt å ha, 6) samle poeng, 7) jobbe med mennesker eller 8) å bli leder eller trener. Innenfor lærerparameteren har jeg plassert all undervisning i skole og barnehage. Innenfor spesialpedagog-parameteren har jeg plassert alle som sier de vil bli spesialpedagog, jobbe i pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) eller bli logoped. Under parameteren sosialt arbeid finner vi de som har som mål å bli sosionom, familieterapeut eller jobbe innenfor barnevern. Noen av disse kunne ha vært plassert under parameteren samle poeng. Under denne parameteren finner vi de som vil bli lege, psykolog og politi. Innenfor kjekt-å-ha-parameteren finnes de som sier at det er kjekt å ha studert et fag som pedagogikk, de som ikke har satt opp noe mål eller de som sier de tar studiet for å finansiere sin idrettskarriere. I forhold til det de beskriver om sine hobbyer, har jeg registrert de som selv karakteriserer seg som toppidrettsutøvere.

Tabell 6. 2012 og 2016		Mål med studiet fordelt på typer mål			
2012	Mål	M	K	T	
1	Barnegage, Skole, Undervisning	17	17	34	
2	Pedagog	7	12	19	
3	Spes. Pedagog, PPT, Logoped	3	18	21	
4	Sosialt arbeid	1	20	21	
5	"Kjekt å ha"	17	16	33	
6	Samle poeng	3	11	14	
7	Arbeide med mennesker	5	18	23	
8	Trener - Leder	1	2	3	
	Sum	54	114	168	
Tabell 6, 2012					
2016	Mål	M	K	T	
1	Barnegage, Skole, Undervisning	11	11	22	
2	Pedagog	6	14	20	
3	Spes. Pedagog, PPT, Logoped	4	7	11	
4	Sosialt arbeid	7	18	25	
5	"Kjekt å ha"	11	22	33	
6	Samle poeng	3	5	8	
7	Arbeide med mennesker	18	21	39	
8	Trener - Leder	14	3	17	
	Sum	74	101	175	
Tabell 6, 2016					

Tallene viser at det både i 2012 og 2016 var 33 studenter som ikke hadde noe bevisst mål med å begynne på dette studiet. Prosentvis betyr dette 20% i 2012 og 19% i 2016. Blant disse studentene var det dobbelt så mange kvinner som menn. Tabellen viser videre at det er nesten fem ganger så mange menn enn kvinner som vil bli ledere, mens det er dobbelt så mange kvinner som menn som vil bli pedagog eller spesialpedagog.

Færre studenter har som mål å bli noe innenfor første parameter som er barnehage, skole og undervisning. Fra 34 studenter eller 20% innenfor denne parameteren i 2012, er det bare 22 studenter eller 13% i 2016 som sikter mot arbeid innenfor undervisning. En nedgang sees også i forhold til det å bli spesialpedagog, logoped eller arbeide innenfor PPT. Her ser vi at 21 studenter eller 13% hadde mål innenfor denne kategorien i 2012, mens det blant studentene som begynte i 2016 kun er 11 studenter eller 6% innenfor denne kategorien.

Ønsket om å bli pedagog, parameter 2, og å jobbe innenfor sosialt arbeid, parameter 4, ser ut til å holde seg ganske konstant fra 2012 til 2016. Når det gjelder mål om å arbeide med mennesker, parameter 7, sees en liten økning fra 23 studenter eller 14% i 2012 til 39 studenter eller 22% i 2016. Mål om å bli trener eller leder, parameter 8, har også økt fra 3 studenter eller 2% i 2012 til 17 studenter eller 10% i 2016.

Tabell 7. 2012 og 2016		Hobby fordelt på antall					
2012	Antall			2016	Antall		
	M	K	T		M	K	T
Idrett	6	3	9	Idrett	24	16	40
Sum	6	3	9	Sum	24	16	40
Tabell 7, 2012				Tabell 7, 2016			

Antall toppidrettsutøvere har økt fra 9 i 2012 til 40 i 2016. Det er en økning på 344%. I 2016 var 60% av dem menn. Dette er ikke det antall som av HiL blir godkjent som toppidrettsutøvere. Det er de som selv definerer seg som toppidrettsutøvere. Mange av idrettsstudentene skriver at de studerer pedagogikk for å finansiere sin idrettskarriere, mens noen av dem sier at de vil bli trenere eller ledere.

Kort oppsummert viser tallene at 20 % eller hver femte student ikke har et klart mål med studiet. Blant disse finnes noen studenter som tar studiet for å finansiere sin egen idrettskarriere. Tallene viser en nedgang i antall studenter som ønsker å arbeide i skole eller barnehage og en økning i antall studenter som vil arbeide med mennesker eller bli ledere og trenere.

4.6. Studentenes helse og trivsel

Når det gjelder opplysninger fra SHoT-undersøkelsen som viser at hver femte student har psykiske symptomer, er dette et tema jeg har valgt å ikke gå nærmere inn på. For det første er dette noe studentene sjelden skriver om. For det andre ville jeg om de hadde gjort det, av hensyn til studentene, ikke ha brukt deres historier om dette her. Jeg har likevel vist til SHoT-undersøkelsen fordi jeg mener at det er viktig at vi som faglærere tar den på alvor. Den sier at press og stress er en årsak til psykiske symptomer. Spørsmålet blir da om det er mulig å legge opp studiet på en måte som gir mindre stress. Ved å utvikle et godt læringsmiljø med gode relasjoner studentene imellom og mellom studenter og lærere, mener jeg det er mulig å bidra til å minke stress og press for alle studentene. I dette arbeidet med å utvikle gode relasjoner vil vi ved å bli kjent med den enkelte student kunne fange opp psykiske symptomer og følge opp dette.

5. Hvem er pedagogikkstudentene på Lillehammer i 2012 og 2016?

Stortingsmelding nr. 42 (1997-1998), om kompetansereformen og prinsippet om livslang læring, viser til at antall studenter øker og at mennesker i alle aldre blir studenter. I tillegg kan vi i Stortingsmelding nr. 27 (2001-2002), om Kvalitetsreformen, se at det skrives om en mer heterogen studentgruppe både ut fra et flerkulturelt perspektiv, ulike aldersgrupper og ulik erfaringsbakgrunn, og at dette krever mer tilpasning. I Stortingsmelding 16 (2016-2017), om kultur for kvalitet i høyere utdanning, gjentas behovet for en mer fleksibel utdanning til de ulike grupper av studenter med spesielt fokus på å gi et tilpasset tilbud til de mest talentfulle studentene.

5.1. Antall studenter

Ut fra tallene til SSB ser vi at antall søkere til universitet og høyskoler har økt med 20% fra 2012 til 2016, mens det på HiL har vært en økning i antall søkere på 1,5%. Antall søkere til pedagogiske fag på landsbasis har i samme periode økt med 12% mens antall søkere til heltidsstudiet i pedagogikk på HiL har økt med 25%. Ut fra dette kan vi si at antall pedagogikkstudenter på HiL har økt 5% mer enn antall studenter totalt på landsbasis, og 13% mer enn antall studenter på pedagogiske fag andre steder. Denne økningen i antall studenter har medført at HiL fra 2012 til 2016 har økt antall planlagte studieplasser med 30 og ved å tilby flere studenter studieplass. Som faglærere opplever vi å få stadig flere studenter, samtidig som gruppene som skal håndteres blir større og mer heterogene.

5.2. Heterogenitet

5.2.1. Alder og arbeidserfaring

Når det gjelder alder, er pedagogikkstudenten i perioden blitt et halvt år yngre med en spredning fra under 20 år til opp mot 50 år. Ut fra prinsippet om livslang læring kunne vi ha forventet at gjennomsnittsalderen skulle øke, men det har den ikke gjort. Kombinert med HiLs undersøkelse som viser at 46% av studentene i 2016 var i arbeid før de begynte å studere, og egen undersøkelse som viser at 90% av studentene som startet i 2016 hadde arbeidserfaring før de begynte å studere, er det vanskelig å forklare at gjennomsnittsalderen ikke er høyere. Men vi har en spredning i alder på vel 30 år, og dette betyr at undervisningstilbud og aktiviteter skal passe til alt fra ungdommer til studenter i foreldre- og besteforelderalder.

5.2.2. Utdanningsbakgrunn

I forhold til studentenes utdanningsbakgrunn viser tallene fra egen undersøkelse at 33% av studentene eller hver tredje student som begynte å studere pedagogikk i 2016, hadde tatt ett eller flere år med høyere utdanning før de begynte på studiet. Dette er en ressurs som vi som faglærere ikke har vært oppmerksomme på, og som vi ikke har utnyttet. For å nå vårt mål om å drive praksisnær undervisning, kan det være viktig å bygge på studentenes arbeidserfaring. Både arbeidserfaring og det å ha studert tidligere kan være en ressurs som bør brukes aktivt ved danning av arbeidsgrupper og på seminarer og forelesninger. En annen refleksjon er muligheten til å kunne øke forventningene og stille større krav til studentene.

5.2.3. Kjønnfordeling

Andelen med menn har økt fra 31% til 42 %. Dette kan henge sammen med at antall idrettsstudenter, der antall menn er i flertall, har økt. Men dette er ikke nok til å forklare denne økningen. Det at andelen menn øker med 11% og nærmer seg halvparten av studentene, tenker jeg er positivt for studentgruppen ved at vi får menns synspunkter inn i diskusjonene både på forelesninger, seminar og i arbeidsgruppene. Dette gjør at vi nå i større grad enn tidligere kan få menn som deltagere i de fleste gruppene.

5.2.4. Flerspråklige studenter

Når andel flerspråklige studenter øker med 15% og opp til 22%, betyr det at mer enn hver femte student er flerspråklig. Dette mener jeg er noe vi som faglærere ikke har hatt godt nok kjennskap til i forhold til vår planlegging. Vi har vært bevisst på å spre de flerspråklige studentene ved danning av heterogene arbeidsgrupper, og vi har møtt den enkelte med tilpasset veiledning. Men vi har ikke vurdert ekstra tiltak i forhold til disse studentenes som gruppe hverken ut fra gruppens behov eller ut fra den ressursen de kan være.

5.2.5. Studentenes mål med studiet

Hver femte student uttrykker at de ikke har noe klart mål med studiet. Dette kan være en utfordring i forhold til motivasjonen og et tema vi som faglærere kanskje i større grad bør sette på dagsordenen. Samtidig ser vi en vridning i målene vekk fra undervisning i skole og barnehage. Dette kan tyde på at vi har lyktes i å profilere studiet mer som et samfunnsfaglig disiplin-fag og mindre som en lærerutdanning.

5.2.6. Økte opptakskrav

I tillegg viser tallene at mens alle som søkte i 2012 fikk studieplass, var det i 2016 venteliste på 86 studenter for å komme inn på års-studiet. Poeng-grensen lå på 45,8 poeng. Dette viser at kravet for å komme inn har økt. Dette burde peke i retning av at studentgruppen på dette området blir mer homogen. Selv om det ikke er like høye krav for å komme inn på BA-studiet, var det i 2017 venteliste også der.

5.3. Oppsummering

Egen undersøkelse gir oss informasjon om studentenes alder, kjønnsfordeling, geografisk bakgrunn, tidligere utdanning og arbeidserfaring samt mål med studiet.

Pedagogikkstudentene på Lillehammer i 2016 er en gruppe der 90% av studentene er 25 år eller yngre, med en spredning fra 18 år til oppunder 50 år. Andelen av menn er stigende og utgjør 42%. Mer enn hver femte student er flerspråklig. Hver tredje student har ett eller flere år med høyere utdanning, og 90% har arbeidserfaring før de begynner på dette studiet. Økte krav for å komme inn på års-studiet tilsier at det finnes mange talentfulle studenter, samtidig som 20% kan tolkes som om de ikke har noe uttrykt mål med studiet.

Ut fra resultatene ser jeg utfordringer i forhold til en større gruppe med heterogene studenter, økt antall flerspråklige studenter og noen med manglende motivasjon for faget. Men jeg ser også ressurser som vi ikke har vært bevisst på. Det er studenter med erfaring både fra arbeidslivet og fra det å være student samt at kravet for å komme inn er blitt høyere.

Med utgangspunkt i studiets arbeidsform med mye studentaktivitet og gruppearbeid, er gruppesammensetningen viktig. Med bedre kunnskap om studentene, vil vi kunne danne mer heterogene grupper og på den måten bidra til bedre læring. Studentenes kompetanse fra arbeidserfaring og tidligere studier er ressurser vi kan bruke blant annet ved å gi studentene mer ansvar ved planlegging av de ulike problemområdene og seminarer samt i studiehverdagen. Annen utvikling av undervisningstilbudet kan også bli et resultat av denne undersøkelsen.

6. Refleksjon

Min motivasjon for å lage denne undersøkelsen var i utgangspunktet å forbedre kvaliteten på studiet. Ut fra den didaktiske relasjonsmodellen er det viktig å kjenne studentenes læreforutsetninger for å kunne bidra til å øke læringsutbyttet. Det handler om å kunne tilpasse undervisning og læringsaktiviteter til de ulike studentene. Etter å ha gjort denne undersøkelsen, gjør jeg meg noen refleksjoner.

Resultatene var noe annerledes enn jeg i utgangspunktet trodde. Som faglærer på studiet i fem år kjenner jeg igjen økning i antall flerspråklige studenter og toppidrettsstudenter samt at noen av studentene i utgangspunktet ikke er motivert for faget. Men jeg hadde ikke oppdaget at så mange studenter hadde studert tidligere, og at så mange hadde arbeidserfaring.

Jeg var også overrasket over at økning i søkermassen var så stor, spesielt i forhold til totalt antall søkere i Norge og antall søkere på pedagogiske fag totalt. Ved å studere tallene som om det var en markedsanalyse, kan det være interessant å se på høgskolens satsing innenfor dette faget og dens motivasjon til videre utvikling av bachelorstudiet. En bør også kunne vurdere om det er ønskelig med konkrete tiltak for å motivere års-studentene til å fortsette sine studier for å fullføre et bachelorstudium i pedagogikk på HiL.

Litteraturliste:

- Barnet, R. (2004) The Purposes of Higher Education and the Changing Face of Academia. I: *London Review of Education*. Vol.2 (1).
- Befring, E. (1992) *Forskningsmetode og statistikk*. Oslo: det Norske Samlaget
- Bunge, M. (1979) *Causality and modern science*. New York: Dover Classics
- Cartwright, N. (2007) Are RCTs the gold standard? *Bio Societies* 2
- Danermark, B., Ekstrøm, M., Jakobsen, L. & Karlsson, J.C. (2010) *Att förklara samhället*. Malmö: Holmberg
- Dyste, O. (2007) Sosiokulturelle perspektiv på kunnskap og læring. I: Dyste, O.(red.) *Dialog, samspill og læring*. Oslo: Abstrakt forlag AS
- Gadamer, H-G. (1975) *Truth and Method*. New York: Seabury
- Greek, M. (1998) Utdfordringer i høgskolens møte med flerspråklige studenter. I: Røvig Håberg, K& Ålvik, T. (red) *Studiekvalitet, erfaringer og utfordringer i profesjonsutdanningene*. Oslo: HiO-rapport 1998 nr. 5
- Hovdenak, S.S. (2006) Tekstanalyse i diskursanalytisk og hermeneutisk perspektiv. I: Brekke, M. (red) *Å begripe teksten. Om grep og begrep i tekstanalyse*. Kristiansand: Høyskoleforlaget
- Kvernbekk, T. (2005) *Pedagogisk teoridannelse: Insidere, teoridannelse og praksis*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Kvernbekk, T. (2016) *Evidence-based Practice i Education*. New York: Routledge
- Lave, J. & Wenger, E. (1991) Legitim perifer deltagelse. I: Illeris, K.(red.) (2000) *Tekster om læring*. Roskilde Universitetsforlag
- Lyngsnes, K. & Rismark, M. (2010) *Didaktisk arbeid*. Oslo: Gyldendal Akademisk
- Moses, J.W. & Knutsen, T.L. (2012) *Ways of knowing*. Hampshire: Palgrave Macmillan
- NOU 2000:14. *Frihet med ansvar – Om høgere utdanning og forskning i Norge*. Hentet fra: www.regjeringen.no
- NSD/Norsk Senter for Forskningsdata. Hentet fra: www.nsd.uib.no
- NSD/Norsk Senter for Forskningsdata. Personvernombudet. Hentet fra: www.nsd.uib.no
- Rekrutterings- og studiestartsundersøkelse på HiL. Hentet fra:
- Røthe, R. H. & Risløw, T. (2017) *Utvikling av læringsmiljø med fokus på relasjonsbygging*. Lillehammer: Forskningsrapport HINN nr. 171/2017
- Samordna opptak. Hentet fra: www.samordnaopptak.no/info/om/sokertall
- SHoT-undersøkelsen (2014) Hentet fra: www.sib.no/no/helse/shot-2014

SSB/Statistisk Sentralbyrå. Hentet fra: www.ssb.no/utdanning/statistikker/utuvh/aar

St. Meld. nr. 42 (1997-1998) *Kompetansereformen*. Hentet fra:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-42-1997-98-/id191798/>

St. Meld. nr. 27 (2000-2001) *Gjør din plikt- Krev din rett- Kvalitetsreform av høyere*

utdanning. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-27-2000-2001-/id194247/>

St. Meld. nr. 16 (2016-2017) *Kultur for kvalitet i høyere utdanning*. Hentet fra:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-16-20162017/id2536007/>

Postboks 194, 2601 Lillehammer. Tlf: 95 08 10 94
Besøksadresse: Gudbrandsdalsvegen 350. E-post: bok.lillehammer@sinn.no

SINN Bok er SINNs fagbokhandel på Høgskolen i Innlandet - Lillehammer.
Vår oppgave er å betjene hele høgskolemiljøet med faglitteratur.
Hvis du har spesielle behov innen faglitteratur, vil vi hjelpe deg så langt det er mulig.

SINN Bok er Innlandets største bokhandel innen faglitteratur,
og vi har også et stort utvalg av kontor- og studentrekvisita.

For bestilling av bøker, send e-post til: bok.lillehammer@sinn.no

**Høgskolen i Innlandet / Inland Norway University of Applied
Sciences - INN University
Postboks/P. O. Box 400, 2418 Elverum, Norway
Telefon/phone: (+47) 62 43 00 00 / (+47) 61 28 80 00**

inn.no